

INFORMATOR WYDZIAŁOWY

Wydział Matematyki i Informatyki UAM, ul. Umultowska 87, 61-614 Poznań

lipiec 2005

W dniu 17.06.2005 odbyło się nadzwyczajne posiedzenie Rady Wydziału, na którym miało miejsce kolokwium habilitacyjne dra Dariusza Bugajewskiego z Zakładu Optymalizacji i Sterowania. Tytuł rozprawy habilitacyjnej brzmiał: „Problemy istnienia i jednoznaczności rozwiązań dla nieliniowych równań różniczkowo-funkcyjnych oraz całkowych”. Recenzentami w przewodzie byli: prof. dr hab. Andrzej Fryszkowski (Politechnika Warszawska), prof. dr hab. Lech Górniewicz (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu) oraz prof. dr hab. Józef Myjak (Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie). W wyniku przeprowadzonego kolokwium i po wygłoszeniu przez habilitanta wykładu habilitacyjnego Rada Wydziału nadała drowi D. Bugajewskiemu stopień naukowy doktora habilitowanego nauk matematycznych w zakresie matematyki.

★ ★ ★ ★ ★

W dniu 13.06.2005 odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgra Tomasza Góreckiego, słuchacza Studium Doktoranckiego przy naszym Wydziale. Temat rozprawy brzmiał: „Sekwencyjna analiza dyskryminacyjna”. Jej promotorem był prof. dr hab. Mirosław Krzyśko, a recenzentami: prof. dr hab. Krystyna Katulska (UAM) i prof. dr hab. Roman Zmysłony (Uniwersytet Zielonogórski). W wyniku obrony komisja postanowiła wystąpić do Rady Wydziału z wnioskiem o nadanie mgrowi T. Góreckiemu stopnia naukowego doktora nauk matematycznych w zakresie matematyki.

★ ★ ★ ★ ★

W dniu 14 czerwca 2005 odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgra Stefana Barańczuka, słuchacza Studium Doktoranckiego przy naszym Wydziale. Temat rozprawy brzmiał: „Redukcje i problem nośnika w kohomologiach Galois”. Jej promotorem był prof. dr hab. Grzegorz Banaszak, a recenzentami: prof. dr hab. Piotr Pragacz (Instytut Matematyczny Polskiej Akademii Nauk, Warszawa) i prof. dr hab. Wojciech Gajda (UAM). W wyniku obrony komisja postanowiła wystąpić do Rady Wydziału z wnioskiem o nadanie mgrowi Stefanowi Barańczukowi stopnia naukowego doktora nauk matematycznych w zakresie matematyki. Komisja uznała też rozprawę mgra S. Barańczuka za wyróżniającą się.

★ ★ ★ ★ ★

W dniu 20.06.2005 odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr inż. Anny Pankowskiej, słuchaczki Studium Doktoranckiego przy naszym Wydziale. Temat rozprawy brzmiał: „Uogólnione IF-zbiory i ich zastosowania do konstrukcji algorytmów grupowego podejmowania decyzji z rozmytymi relacjami preferencji”. Jej promotorem był prof. dr hab. Maciej Wygralak, a recenzentami: prof. dr hab. Janusz Kacprzyk (Instytut Podstawowych Problemów Techniki Polskiej Akademii Nauk, Warszawa) oraz prof. dr hab. inż. Aleksander Waszak (UAM). W wyniku obrony komisja postanowiła wystąpić do Rady Wydziału z wnioskiem o nadanie mgr inż. A. Pankowskiej stopnia naukowego doktora

nauk matematycznych w zakresie informatyki. Komisja uznała też rozprawę mgr inż. Anny Pankowskiej wyróżniającą się.

* * * * *

Na posiedzeniu w dniu 24.06.2005 Rada Wydziału wszczęła przewód habilitacyjny drowi Jerzemu Szymańskiemu z Zakładu Matematyki Dyskretnej naszego Wydziału i powołała następujących recenzentów: prof. dra hab. Adama Jakubowskiego (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu), prof. dra hab. Michała Karońskiego (UAM) oraz prof. dra hab. Wojciecha Ryttera (Uniwersytet Warszawski). W związku z powołaniem prof. dra hab. M. Karońskiego na recenzenta, Rada Wydziału odwołała go ze składu komisji, a jednocześnie powołała w to miejsce prof. dra hab. Zbigniewa Palkę, który został zastępcą przewodniczącego.

* * * * *

Na tym samym posiedzeniu Rada Wydziału wszczęła przewód doktorski mgr Iwonie Janickiej, słuchaczce Studium Doktoranckiego przy naszym Wydziale. Rada zatwierdziła temat rozprawy doktorskiej, który brzmi: „Estymacja w wielowymiarowych modelach meta-analizy” i na promotora powołała prof. dra hab. Mirosława Krzyśkę. Rada zatwierdziła też następujący zakres egzaminów doktorskich: dyscyplina podstawowa — rachunek prawdopodobieństwa i statystyka matematyczna, dyscyplina dodatkowa — filozofia matematyki, język obcy — angielski.

* * * * *

W dniu 24.06.2005 Rada Wydziału nadała mgrowi Stefanowi Barańczukowi, słuchaczowi Studium Doktoranckiego przy naszym Wydziale, stopień naukowy doktora nauk matematycznych w zakresie matematyki. Jednocześnie Rada uznała rozprawę mgra S. Barańczuka za wyróżniającą się.

* * * * *

Na posiedzeniu w dniu 24.06.2005 Rada Wydziału nadała stopień doktora nauk matematycznych w zakresie matematyki mgrowi Tomaszowi Góreckiemu, słuchaczowi Studium Doktoranckiego przy naszym Wydziale.

* * * * *

Na tym samym posiedzeniu Rada Wydziału nadała mgr inż. Annie Pankowskiej, słuchaczce Studium Doktoranckiego przy naszym Wydziale, stopień naukowy doktora nauk matematycznych w zakresie informatyki. Jednocześnie Rada uznała rozprawę doktorską mgr inż. A. Pankowskiej za wyróżniającą się.

* * * * *

W dniu 24.06.2005 Rada Wydziału powołała komisję w przewodzie doktorskim mgra Marka Klonowskiego z Politechniki Wrocławskiej w następującym składzie: prof. dr hab. Marek Nawrocki (przewodniczący), prof. dr hab. Zbigniewa Palka (zastępca przewodniczącego), prof. dr hab. Mirosław Kutylowski (Politechnika Wrocławska; promotor), prof. dr hab. Tomasz Łuczak (recenzent i egzaminator), prof. dr hab. Mieczysław Kula (Uniwersytet Śląski; recenzent), prof. dr hab. Jerzy Jaworski (egzaminator), prof. dr hab. Mirosław Krzyśko (egzaminator z dyscypliny dodatkowej) oraz prof. dr hab. Michał Karoński i dr hab. Maciej Kandulski (członkowie).

* * * * *

Rada Wydziału zaopiniowała pozytywnie następujące osoby jako kandydatów do zatrudnienia na naszym Wydziale na stanowisku adiunkta:

- dr Stefan Barańczuk,
- dr Tomasz Górecki,
- dr Edyta Juskowiak,
- dr inż. Anna Pankowska,
- dr Hubert Przybycień.

* * * * *

Rada Wydziału zaopiniowała wnioski o zatrudnienie na naszym Wydziale następujących osób w roku akademickim 2005/2006:

- prof. dra hab. Andrzeja Marciniaka na stanowisku profesora nadzwyczajnego na 1/2 etatu,
- prof. dra hab. Macieja Drozdowskiego na stanowisku profesora nadzwyczajnego na 1/2 etatu,
- dra inż. Jana Kniata na stanowisku adiunkta na 1/2 etatu,
- profa Dobiesława Bobrowskiego na stanowisku profesora zwyczajnego na 1/4 etatu.

* * * * *

Rada Wydziału podjęła uchwałę w sprawie wprowadzenia do listy przedmiotów obowiązkowych dla specjalności nauczycielskiej matematyka i informatyka następujących przedmiotów: wybrane zagadnienia pedagogiki, wybrane zagadnienia psychologii, BHP, emisja głosu.

* * * * *

Rada Wydziału na posiedzeniu w dniu 24.06.2005 przyjęła wytyczne w sprawie ustalania punktów ECTS.

* * * * *

Rada zaopiniowała pozytywnie kandydaturę mgr Edyty Nowińskiej do Medalu UAM. Rada Wydziału zaopiniowała pozytywnie także kandydatury Joanny Doman i Michała Urbaniaka do stypendium Ministra Edukacji Narodowej i Sportu.

* * * * *

Na posiedzeniu w dniu 24.06.2005 Rada Wydziału zaopiniowała pozytywnie następujące kandydatury na kierownicze stanowiska na Wydziale:

- kierownik Studium Doktoranckiego — prof. dr hab. Paweł Domański,

- kierownik Studium Podyplomowego, specjalność matematyka nauczycielska — prof. dr hab. Krystyna Katulska,
- kierownik Studium Podyplomowego, specjalność informatyka — dr Anna Ren-Kurc,
- kierownik Biblioteki — mgr Halina Wydra,
- kierownik Wydziałowego Laboratorium Komputerowego — dr Wiesław Kurc,
- kierownik Centrum Kryptologii — prof. dr hab. Jerzy Jaworski.

* * * * *

Rada powołała też następujących kierowników pracowni dydaktycznych:

- Pracownia Baz Danych — prof. dr hab. Marek Nawrocki,
- Pracownia Technologii Internetowych — dr Anna Ren-Kurc,
- Pracownia Sieci Komputerowych i Systemów Rozproszonych — dr Wiesław Kurc,
- Pracownia Multimediiów — dr Jan Kaczmarek,
- Pracownia Inżynierii Oprogramowania — dr Cezary Suwalski,
- Pracownia Metod Informatycznych Matematyki Finansowej — dr Jan Wachowiak.

* * * * *

Rada Wydziału przyjęła informację Dziekana o podziale środków przyznanych poszczególnym zakładom na badania własne w roku 2005. Ogółem przyznano 135.084,- zł według algorytmu, który przyznaje każdemu pracownikowi 1 punkt i dodatkowo każdemu adiunktowi 1/2 punktu, a każdemu doktorantowi 1 punkt. Wartość 1 punktu wynosi w tym roku 583,- zł.

* * * * *

Cytat

Nie ma chyba jednoznacznej odpowiedzi na pytanie, jak daleko powinniśmy posuwać ścisłość (w rozumieniu zbliżania się do systemu sformalizowanego) w wykładzie matematyki. Z reguły wystarczy na pewno rozumowanie dość od tego (wątpliwej jakości) ideału dalekie. Dążenie do mechanizacji rozumowań matematycznych wydaje mi się czynnością wysoce zdehumanizowaną: jak napisał kiedyś E.L. Post, istotą matematyki są pojęcia prawdy i znaczenia.

Andrzej Mostowski

* * * * *

W serii Banach Center Publications, jako tom 67 ukazała się książka *Topological Algebras, Their Applications and Related Topics* (Warszawa 2005, ss. 411) pod redakcją Krzysztofa Jarosza i Andrzeja Sołtysiaka.

* * * * *

Gościem Dziekana prof. dra hab. Zbigniewa Palki był w dniach 5–12.06.2005 prof. Sumusu Yamasaki z Okayama University (Japonia). Prof. Sumusu Yamasaki wygłosił w dniu 7.06.2005 wykład pt. „Semantics of negation in 3-valued logic and related programming theory”.

* * * * *

Gościem Zakładu Logiki Matematycznej był w dniach 8–10.06.2005 prof. Mark A. Brown z Syracuse University (New York, USA).

* * * * *

Gościem Zakładu Algorytmiki i Programowania był w dniach 11–18.06.2005 prof. Bertrand Miao-Tsung Lin z National Chiao Tung University w Hsinchu (Tajwan). Wygłosił on w dniu 14.06.2005 wykład pt. „Relocation problem: a generalized resource-constrained scheduling problem”.

* * * * *

Gościem Zakładu Geometrii i Topologii był w dniach 14–26.06.2005 oraz 1–2.07.2005 prof. Carlos Prieto (Meksyk).

* * * * *

Gościem Zakładu Arytmetycznej Geometrii Algebraicznej był prof. Steven Lichtenberg (Brown University, USA). Wygłosił on w dniu 14.06.2005 wykład pt. „Special values of zeta-functions and Euler characteristics”.

* * * * *

W dniach 19–21.06.2005 gościem Zakładu Metod Numerycznych był dr Alexander E. Guterman z Uniwersytetu w Moskwie (Rosja). Wygłosił on w dniu 20.06.2005 wykład pt. „Monotone additive transformations on matrices”.

* * * * *

Gościem Zakładu Geometrii i Topologii był w dniach 19–26.06.2005 prof. Patrice Ntumba.

* * * * *

W dniach 20–24.06.2005 gościem Zakładu Teorii Funkcji Rzeczywistych była prof. Dorothee Haroske z Uniwersytetu w Jenie (Niemcy). Wygłosiła ona w dniu 21.06.2005 wykład pt. „Envelopes in function spaces. Basic ideas, recent results and some applications”.

* * * * *

Gościem Zakładu Metod Numerycznych była w dniach 25–29.06.2005 prof. Anna Kamińska z Memphis University (USA). Wygłosiła ona w dniu 28.06.2005 wykład pt. „Typ p i porządkowa p -wypukłość ($0 < p \leq 2$) przestrzeni Marcinkiewicza i przestrzeni Lorentza”.

* * * * *

W okresie 28.06 do 28.09.2005 gościem Zakładu Równań Różniczkowych (w ramach porozumienia o współpracy naukowej między Polską Akademią Nauk i Indyjską Narodową Akademią Nauk, będzie dr Bhavana Deshande.

* * * * *

Prof. dr hab. Mieczysław Mastyło prowadził w dniach 1–23.06.2005 badania naukowe w Barcelonie (Hiszpania).

* * * * *

Prof. dr hab. Michał Karoński, prof. dr hab. Tomasz Łuczak, dr Edyta Szymańska, mgr Tomasz Gdala, mgr Małgorzata Grajdek, mgr Paweł Misiorek i mgr Marcin Anholcer w dniach 3–4.06.2005 brali udział w *Poznań–Berlin Seminar*.

* * * * *

Dr Stanisław Gawiejnowicz uczestniczył w dniach 4–11.06.2005 w konferencji *Models and Algorithms for Planning and Scheduling Problems*.

* * * * *

Dr Maciej Radziejewski przebywał w dniach 5–9.06.2005 w Exeter (Wielka Brytania), gdzie uczestniczył w konferencji.

* * * * *

Dr Michał Jasiczak uczestniczył w dniach 6–12.06.2005 w konferencji w Sewilii (Hiszpania).

* * * * *

Prof. dr hab. Wojciech Buszkowski przebywał w dniach 14–18.06.2005 w Barcelonie (Hiszpania), gdzie brał udział w konferencji *Algebraic and Topological Methods in Non-Classical Logics II*.

* * * * *

Prof. dr hab. Paweł Domański przebywał w dniach 15–20.06.2005 w Moguncji (Niemcy), gdzie brał udział w konferencji.

* * * * *

Dr Michał Jasiczak przebywał w dniach 15–20.06.2005 w Moguncji (Niemcy), gdzie uczestniczył w konferencji *Point Meeting of AMS, DMV, ÖMG*.

* * * * *

W dniach 16–25.06.2005 prof. dr hab. Grzegorz Banaszak przebywał w St. Petersburgu (Rosja), gdzie uczestniczył w konferencji.

* * * * *

Prof. dr hab. Michał Karoński i dr Edyta Szymańska w dniach 19–26.06.2005 brali udział w konferencji *Random Graals'2005* w Bertinoro (Włochy).

* * * * *

Prof. dr hab. Jerzy Kaczorowski przebywał w dniach 19–23.06.2005 w Getyndze (Niemcy), gdzie uczestniczył w konferencji.

★ ★ ★ ★ ★

Prof. dr hab. Andrzej Sołtysiak przebywał w dniach 25.06–2.07.2005 w Atenach (Grecja), gdzie uczestniczył w *5th International Conference on Topological Algebras and Applications*.

★ ★ ★ ★ ★

W dniach 26.06–3.07.2005 dr Jacek Marciniak uczestniczył w konferencji w Paryżu (Francja).

★ ★ ★ ★ ★

Prof. dr hab. Waław Marzantowicz uczestniczył w dniach 27.06–1.07.2005 w *Conference on Algebraic Topology CAT'05* w Krakowie.

★ ★ ★ ★ ★

Notatka

O PROFESORZE ZDZISŁAWIE KRYGOWSKIM W 50-LECIE ŚMIERCI

Profesor Zdzisław Krygowski urodził się 22 grudnia 1872 roku we Lwowie. W roku 1890 ukończył gimnazjum w Krakowie, następnie studiował matematykę, fizykę i astronomię na Uniwersytecie Jagiellońskim i w roku 1895 uzyskał doktorat na Wydziale Filozoficznym. Studia uzupełniał w Berlinie (1895–1896) oraz w Paryżu (1896–1898), gdzie pracował pod kierunkiem słynnego matematyka francuskiego E. Picarda. Po powrocie pracował jako nauczyciel w Wyższej Szkole Realnej w Krakowie, potem w gimnazjum w Przemyśle i w Wyższej Szkole Realnej we Lwowie. Od 1901 roku jako docent wykładał matematykę na Politechnice Lwowskiej, habilitował się w roku 1907. Od roku 1908 pracował jako profesor nadzwyczajny, a w latach 1908–1919 jako profesor zwyczajny na Politechnice Lwowskiej. W latach 1913–1915 był dziekanem, a w roku akademickim 1917/1918 pełnił funkcję rektora Politechniki Lwowskiej.

Z chwilą powstania Uniwersytetu Poznańskiego w roku 1919, profesor Zdzisław Krygowski przeniósł się do Poznania i objął jedną z dwóch nowo utworzonych katedr matematyki na Wydziale Filozoficznym (od 1925 Wydział Matematyczno-Przyrodniczy). W owym czasie wszyscy zatrudnieni przez Uniwersytet Poznański matematycy zostali sprowadzeni spoza Poznania. Drugą z katedr objął zastępca profesora Franciszek Włodarski, który studiował we Fryburgu i Getyndze i doktoryzował się w roku 1911, a przed przyjściem do Poznania był profesorem Wolnej Wszechnicy w Warszawie. W roku 1921 doszedł jeszcze do tego zespołu zastępca profesora Kazimierz Abramowicz. Po śmierci Franciszka Włodarskiego do zespołu dołączył w roku 1929 profesor Mieczysław Biernacki, który uzyskał stopień doktora na Uniwersytecie Paryskim i potem pracował przez rok na Uniwersytecie im. Stefana Batorego w Wilnie.

Profesor Zdzisław Krygowski przez cały okres od roku 1919 do roku 1938 kierował rozwojem matematyki na Uniwersytecie Poznańskim. Na Uniwersytecie pełnił również

odpowiedzialne funkcje: w roku akademickim 1919/20 oraz w latach 1934–1936 — prorektora z wyboru Uniwersytetu Poznańskiego a w roku akademickim 1921/22 — funkcję dziekana z wyboru Wydziału Filozoficznego. Profesor Krygowski był w latach międzywojennych znaną postacią w matematyce polskiej, m.in. w roku 1926 pełnił funkcję prezesa Polskiego Towarzystwa Matematycznego. Jego dorobek naukowy dotyczył teorii funkcji analitycznych, geometrii różniczkowej i algebry, głównie teorii funkcji symetrycznych z ukierunkowaniem na teorię Galois. Opublikował około 30 prac naukowych w czasopiśmie polskich i francuskich. Był też autorem dwóch podręczników z matematyki wyższej. Praca profesora miała charakter pionierski, m.in. w zakresie organizacji matematyki w Poznaniu, zwłaszcza w pierwszym dziesięcioleciu. W roku 1929 otrzymał Medal Dziesięciolecia Odzyskania Niepodległości przyznany przez rektora za pracę na Uniwersytecie Poznańskim.

Ważnym zadaniem dla profesora Zdzisława Krygowskiego było stworzenie kadry naukowej i kształcenie studentów. Warto odnotować pierwsze doktoraty z matematyki na Uniwersytecie Poznańskim, uzyskane pod kierunkiem Profesora przez Kazimierza Cwojdzkiego oraz Lidie Seipelt. Kazimierz Cwojdzki zasłynął w Poznaniu jako znakomity profesor gimnazjalny matematyki oraz dyrektor Gimnazjum i Liceum im. Bergera, typu matematyczno-fizycznego. Lidia Seipelt była młodszym asystentem w katedrze matematyki na Uniwersytecie Poznańskim.

Podstawowe znaczenie miało zorganizowanie biblioteki specjalistycznej z matematyki, do czego profesor Krygowski przywiązywał dużą wagę. W rezultacie powstał księgozbiór o charakterze wszechstronnym, w którym znajdowały się zarówno wielotomowe Opera omnia Leonarda Eulera, jak i najnowsze monografie, podręczniki i czasopisma. Księgozbiór ten przetrwał II wojnę światową i był zalążkiem biblioteki, liczącej dziś dziesiątki tysięcy tomów. Trafność wyboru książek i czasopism przez profesora Zdzisława Krygowskiego mogli ocenić autorzy niniejszej notatki, gdy w początkowych latach swojej kariery asystenckiej pełnili funkcję bibliotekarzy, obsługujących księgozbiór. Księgozbiór ten stał się nieocenioną pomocą w badaniach naukowych i źródłem wielu inicjatyw twórczych.

Wyniki pionierskiej pracy, nie tylko dydaktycznej, pierwszego dziesięciolecia zaczęły owocować w drugim dziesięcioleciu, obejmującym lata akademickie od 1929/30 do 1938/39. Wskazują na to liczby magistrów filozofii w zakresie matematyki kończących studia, które dla lat akademickich od 1930/31 do 1936/37 wynoszą: 3, 9, 30, 14, 26, 17, 24. Roczna liczba magistrów ustabilizowała się więc na poziomie około 20. Jeśli chodzi o liczbę studentów matematyki na poszczególnych latach studiów, to jako charakterystyczny przykład podamy dane za rok akademicki 1936/37: I rok – 33, II rok – 17, III rok – 18, dalsze lata łącznie – 91, absolwentów z magisterium – 24. Pośród 159 studentów było 77 kobiet i 82 mężczyzn. Przy takim rozwoju ilościowym nie zaniebdywano też rozwoju jakościowego.

Świetnym przykładem świadczącym o wysokiej jakości wykształcenia uzyskanego przez absolwentów matematyki poznańskiej z tego okresu są Marian Rejewski, Jerzy Różycki i Henryk Zygalski. Dzięki zaangażowaniu profesora Zdzisława Krygowskiego zorganizowano w Poznaniu na przełomie lat 1928/29 kurs kryptologii dla studentów matematyki Uniwersytetu Poznańskiego, władających biegle językiem niemieckim. Po zakończeniu kursu przejściowo stworzono w Poznaniu dla kilku uczestników kursu ekspozyturę Biura Szyfrów Sztabu Głównego Wojska Polskiego. Z dniem 1 września 1932 roku trzech wymienieni absolwenci matematyki wyłonieni spośród uczestników kursu zostali zaangażowani do pracy w Biurze Szyfrów przy Sztabie Głównym w Warszawie. To oni już w grudniu

tegoż roku złamali szyfr niemieckiej maszyny szyfrującej Enigma. Pokonali trudności, które Niemcy uznali za niemożliwe do przewyciężenia. Badania prowadzili przez szereg lat, wyniki badań zostały przekazane Francji i Anglii przed wybuchem drugiej wojny światowej. Był to znaczący polski wkład do szybszego zwycięstwa aliantów w tej wojnie. Po otwarciu archiwów na Zachodzie można się było dowiedzieć, jak odczytywanie niemieckich tajnych depeesz zaważyło na wielu wojennych wydarzeniach, na przebiegu bitew, w tym m. in. bitwy o Anglię, o Atlantyk, podczas desantu w Normandii. Jeszcze przed II wojną światową zarówno profesor Krygowski, jak i trzech kryptologów uzyskali wysokie odznaczenia prezydenta Polski oraz Francuską Legię Honorową — najwyższe odznaczenie wojskowe we Francji. W roku 2000 premier Jerzy Buzek pośmiertnie uhonorował trzech polskich matematyków M. Rejewskiego, J. Różyckiego i H. Zygalskiego, których dokonania przez wiele lat były w cieniu. Rodzinom matematyków wręczono wówczas Krzyże Wielkie Orderu Odrodzenia Polski.

Na złamanie szyfru Enigmy miało niewątpliwy wpływ dobre merytoryczne wykształcenie absolwentów matematyki poznańskiej. Wykształcenie to było ściśle związane z zainteresowaniami profesora Krygowskiego m. in. w zakresie grup permutacji. Do złamania szyfru Enigmy zastosowano połączenie metod kombinatorycznych i probabilistycznych, a przede wszystkim teorię permutacji. Teoretyczne badania matematyczne znalazły zastosowanie w rozwiązywaniu zagadnień o ogromnym znaczeniu praktycznym.

W roku 1936 zmarł profesor nadzwyczajny Kazimierz Abramowicz i na jego miejsce Uniwersytet Poznański zatrudnił w roku 1937 młodego, 34-letniego matematyka ze szkoły lwowskiej, Władysława Orlicza, który w przyszłości będzie kontynuować budowę matematyki poznańskiej i założy własną szkołę naukową. W roku 1938 profesor Zdzisław Krygowski przeszedł na emeryturę i na jego miejsce zatrudniono wybitnego wileńskiego młodego matematyka o wielkim dorobku naukowym, Józefa Marcinkiewicza. Niestety wybuch wojny w dniu 1 września 1939 roku uniemożliwił Marcinkiewiczowi objęcie stanowiska profesora w Poznaniu, a jego dalsze losy — uwięzienie w Starobielsku i zamordowanie w Charkowie w 1940 roku — pozbawiły Poznań znakomitego następcy profesora Zdzisława Krygowskiego.

Gdyby dzieje nasze potoczyły się normalnie, w tym miejscu można by skończyć biografię profesora Zdzisława Krygowskiego. Wypadki potoczyły się jednak inaczej. Nastąpiła w Poznaniu niemal 6-letnia okupacja niemiecka. Okres wojny profesor Krygowski spędził w Krakowie, w roku 1945 zaczął wykładać na Politechnice Krakowskiej. Po wojnie w roku 1945 wrócił ze Lwowa do Poznania Władysław Orlicz, zatrudniony w Uniwersytecie Poznańskim od 1937 roku jako profesor nadzwyczajny, przywożąc ze sobą ze Lwowa młodego doktora Andrzeja Alexiewicza. Ze Lwowa przybył również Jerzy Albrycht, późniejszy docent katedry matematyki, zatrudniony w Uniwersytecie Poznańskim jako zastępca asystenta od roku 1946. W sytuacji braków kadrowych profesor Orlicz zwrócił się do profesora Zdzisława Krygowskiego o pomoc. Profesor Krygowski, który miał wtedy 73 lata, pomocy nie odmówił i podjął ponownie pracę na Uniwersytecie Poznańskim jako profesor kontraktowy, gdzie wykładał do marca 1955 roku. Profesor Orlicz objął wykłady analizy matematycznej, a także teorii funkcji rzeczywistych i analizy funkcjonalnej, a docent Andrzej Alexiewicz — wykłady równań różniczkowych. Profesor Zdzisław Krygowski objął wykłady z trzech działów matematyki: algebry wyższej, geometrii różniczkowej i teorii funkcji analitycznych. Od roku 1949 drugi ze współautorów niniejszej notatki został przydzielony, jako zastępca asystenta, a następnie młodszy asystent, profesorowi Zdzisławowi Krygowskiemu jako prowadzący ćwiczenia z algebry wyższej i miał możliwość obserwować jego pracę.

Profesor nie prowadził rutynowych wykładów, polegających na kolejnym przedstawianiu materiału przewidzianego programem, zostawiając to lekturom studenckim. Wykłady swe poświęcał wybranym zagadnieniom, które omawiał szczegółowo, zwracając uwagę na motywacje i na umiejscowienie problemu w matematyce i jej zastosowaniach. Szczególne wrażenie robiła na studentach jego ogólna, nie tylko matematyczna, kultura, nie unikał też dygresji dotyczących biografii ludzi nauki. Był matematykiem humanistą, m. in. interesował się sztuką, grywał na fortepianie, wakacje spędzał, póki mu zdrowie pozwalało, w Zakopanem. Ożeniony w 1913 roku z Rozalią New, miał z nią córkę Alinę, po mężu Korczyńską. W latach powojennych żył w Poznaniu jako wdowiec, samotnie, na parterze w domu uniwersyteckim przy ul. Libelta 14. Zmarł 10 sierpnia 1955 roku, pochowany został na cmentarzu przy ul. Lutyckiej w Poznaniu.

Matematyka powstała w Poznaniu, tak jak zboże wyrasta na polu. Zdzisław Krygowski był oraczem, a gleba, choć była ugorem, została dobrze przez niego uprawiona. Po nim przyszedł Władysław Orlicz, który obsiał glebę, a ziarno którym obsiewał, było dobre — lwowskie. Aby zobaczyć plony, trzeba odwiedzić Wydział Matematyki i Informatyki Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w kampusie na Morasku.

Źródła:

J. Chudobiecki, Wirtualna maszyna szyfrująca Enigma, praca magisterska napisana pod kierunkiem profesora Jerzego Kaczorowskiego, Wydział Matematyki i Informatyki, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Poznań 2000.

Dokumenty Zdzisława Krygowskiego i Henryka Zygalskiego, Muzeum Wojskowe w Poznaniu.

R. Duda, Recenzja książki: S. Kalbarczyk, Polscy pracownicy nauki. Ofiary zbrodni sowieckich w latach drugiej wojny światowej, Wydawnictwo Neriton, Warszawa 2001, [w:] Wiadomości Matematyczne 40 (2004), 282–285.

Kroniki Uniwersytetu Poznańskiego za lata szkolne 1919–1939, Archiwum UAM.

L. Maligranda, Władysław Orlicz (1903–1990). Jego życie i wkład do matematyki, [w:] Władysław Orlicz. Twórca Poznańskiej Szkoły Matematycznej, red. J. Kąkol i Z. Palka, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2002, 33–80.

J. Musielak, Matematyka, [w:] Matematyka, Fizyka i Chemia na Uniwersytecie Poznańskim (1919–1969), Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, seria: Szkice z Dziejów Uniwersytetu Nr 9, Poznań 1971, 5–16.

M. Rejewski, Jak matematycy polscy rozszyfrowali Enigmę, Wiadomości Matematyczne 23 (1980), 1–28.

Wykaz stanu służby — akta Zdzisława Krygowskiego, Archiwum UAM.

Zdzisław Krygowski, [w:] Wielkopolski słownik biograficzny, red. A. Gąsiorowski, J. Topolski, PWN, Warszawa–Poznań 1983, 385.

Prof. dr hab. Magdalena Jaroszevska i prof. dr hab. Julian Musielak

Opracowanie Informatora: Roman Murawski (rmur@amu.edu.pl)

<http://www.wmid.amu.edu.pl>